

Referanser:

Arkivsak: 19/01609-4

Saksdokumenter:

Oversendelse av 2 liturgisaker til Bispemøtet
Oversendelse BM konfirmasjonssak innspill fra saksordfører
Oversendelse BM konfirmasjonssak protokoll KR sept 2019
KR_51_0_19_Konfirmasjonstidens_gudstjenester
KR_51_1_19_Vedlegg_Konfirmasjonsliturgi
ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester hørings sak

Konfirmasjonstidens gudstjenester

Sammendrag

Kirkemøtet skal i 2020 etter planen vedta ny liturgi for konfirmasjonstidens gudstjenester. Forslag til liturgi har vært ute på høring etter først å ha blitt behandlet i Bispemøtet (BM 26/19). Saken har etter høringen blitt behandlet av Kirkerådet (KR 51/19), og er nå oppe til behandling i Bispemøtet for en læremessig uttalelse.

Det er tre gudstjenester som har en særlig funksjon i konfirmasjonstiden:

- Gudstjeneste med presentasjon av menighetens konfirmanter
- Samtalegudstjeneste
- Konfirmasjonsgudstjeneste

Samtalegudstjenesten utvikles i så stor grad lokalt at det ikke er lagt opp til å definere noen bestemte liturgiske ledd særlig for denne gudstjenesten. Alminnelige bestemmelser fastsetter allikevel at denne gudstjenesten skal finne sted (alm.best. 7) og at den skal tilpasses den lokale grunnordningen for hovedgudstjenesten (alm.best 8).

For presentasjonsgudstjenesten er det gitt noen rubrikker om hvor i gudstjenesten presentasjonen av konfirmanter skal skje, samt ett utskrevet forslag til forbønn. Forbønn kan alternativt hentes fra formulerte forbønner i Ordning for hovedgudstjenesten eller formuleres lokalt. For øvrig gjelder de samme regler for denne gudstjenesten som for samtalegudstjenesten.

Konfirmasjonsgudstjenesten er en mer fullt utskrevet gudstjeneste, selv om det også her skal tilpasses den lokale grunnordning. Dette saksfremlegget vil i særlig grad ta for seg bønnespråk og rubrikkene til denne gudstjenesten, men alle sider ved liturgien vil kunne være gjenstand for drøfting.

I tillegg til de tre gudstjenestene i konfirmasjonstiden, foreligger det også forslag til justerte alminnelige bestemmelser for konfirmasjonsliturgien.

Forslag til vedtak

Bispemøtet har hatt liturgi for konfirmasjonstidens gudstjenester til læremessig behandling og ønsker å uttale følgende:

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet behandlet konfirmasjonstidens gudstjenester på sitt møte i september 2019 (KR 51/19). Vedtaket i saken var:

1. *De synspunkt som kom fram i Kirkerådets møte legges ved saken. Kirkerådet vil særlig peke på behovet for forenkling av rubrikker og at bønnespråket må ha en god språkføring.*
2. *Saken oversendes Bispemøtet.*
3. *Saken forberedes videre med tanke på endelig behandling i Kirkemøtet 2020.*

På bakgrunn av høringsprosessen og behandlingen i Kirkerådet, foreligger nå liturgi for konfirmasjonstidens gudstjenester til en læremessig behandling i Bispemøtet. Alle sider ved liturgien er således gjenstand for behandling i denne saken, men som utgangspunkt for en gjennomgang pekes det særlig på de kommentarene som er gitt fra Kirkerådet som omhandler rubrikker og bønnespråk. I tillegg til dette foreligger det kommentarer fra Kirkerådet i egne vedlegg.

A. Presentasjonsgudstjenesten

Etter høringsprosessen er den forslåtte rubrikken om dåpspåminnelse som kan-ledd tatt ut. Begrunnelsen er at flere hørings svar har ment at en slik påminning kan virke ekskluderende i det mange konfirmanter ikke er døpt på dette tidspunktet. Det understrekes at en slik dåpspåminnelse hører hjemme i selve konfirmasjonsgudstjenesten.

I tråd med ønsket om å begrense omfanget av rubrikker, ble det kommentert i Kirkerådets behandling av saken at siste del av rubrikk nr 3, om symbolhandlinger kan strykes. Dette gjelder da formuleringen «f.eks. når konfirmantens navn nevnes», da dette kan forstås/avgjøres lokalt. Med videre logikk om knapphet i rubrikkene er det også et spørsmål om de to siste setningene i siste rubrikk, «Bønnen ledes av liturg eller medliturg. Menighetssvaret kan være lest eller sunget, i tråd med vedtatt lokal grunnordning.», er nødvendig, ettersom det første er tydeliggjort i liturgien ved bruk av L/ML og det siste uansett vil fremkomme i lokal grunnordning.

Forslag til bønn for konfirmanter i presentasjonsgudstjenesten fikk mye kritikk, særlig for å ha for lite fokus på konfirmanter, at den kan fremstå som belærende og at den er for ordrik. Kirkerådets sekretariat har derfor utarbeidet et nytt forslag:

L/ML La oss vende oss til Gud i bønn.

Kjære Gud, vi takker deg for livet du har gitt oss.
Du kjenner og elsker oss alle.
Vi takker deg for konfirmanter.

Vi ber for hver og en av dem, og for deres familie, venner og faddere. Velsign konfirmasjonstiden og la oss alle vokse i tro, håp og kjærlighet. Gud, vi ber:

M Menighetssvar

Vi takker deg for jorden du har gitt oss. Lær oss å ta vare på ditt skaperverk. Skap fred der det er krig, gi de sultne mat og hold din hånd over dem som er på flukt. Vi ber for vårt land og for stedet vi bor (*eller byen/bygda*). Styrk våre fellesskap og gi alle et sted å høre til. Gud, vi ber:

M Menighetssvar

Vi takker deg for kirken, der du møter oss med dine gaver. La kirken være et tegn på håp. Vi ber for vår menighet. La den være et sted hvor troen og livet finner styrke og kraft. Gud, vi ber:

Kirkerådets sekretariat skriver om bønnen: *Forbønnen framstår nå som en tredelt takkebønn og svarer mer på behovet for vektlegging av konfirmantene og deres nærkontekst. Den har et lettere språk og et tydeligere takkepreg i alle tre bønneleddene.*

I Kirkerådets behandling kom det opp noen kommentarer til språk. Det ene handler om plassering av pronomen, og dette går igjen i flere bønner: Skal man bruke det poetiske «ditt skaperverk» eller den mer moderne varianten «skaperverket ditt». Det andre handler om språklig knapphet. På bakgrunn av innspill i høringsprosessen har flere bønner fått strammet inn språket. Kirkerådet reiste indirekte spørsmålet ved om det er strammet for mye til. Dette ble særlig eksemplifisert ved tredje del av forbønnen i presentasjonsgudstjenesten.

Forslag til ny forbønn til presentasjonsgudstjenesten har ikke vært oppe til en teologisk vurdering av biskopene tidligere. Biskopene bes vurdere form og innhold på bønnen, samt rubrikkene til gudstjenesten.

B. Konfirmasjonsgudstjenesten

Kasualia eller hovedgudstjeneste

Kirkerådets høringsoppsummering drøfter status for konfirmasjonsgudstjenesten som menighetens hovedgudstjeneste. Agder og Telemark bispedømmeråd ønsket å løsrive konfirmasjonsgudstjenesten fra den lokale grunnordningen, mens Møre biskop og bispedømme anbefalte at konfirmasjonsgudstjenesten ikke skrives fullt ut, men heller bare definerte de liturgiske ordninger og ledd som gjelder spesifikt for denne gudstjenesten. I sin vurdering viser Kirkerådet til Bispemøtets behandling i mai (BM 26/19), hvor Bispemøtet i sitt vedtak understreker at «*Konfirmasjonsgudstjenesten i forslaget er tenkt å følge hovedgudstjenesten i lokal grunnordning. Dette vil likevel måtte fravikes når det gjelder liturgisk farge, tekster, dag og feiring av nattverd. Dette må komme tydeligere til uttrykk i høringsdokumentene.*»

På bakgrunn av dette foreslås det videreført at konfirmasjonsgudstjenesten regnes inn i lokal grunnordning, men at det tydeliggjøres i rubrikkene at konfirmasjon kan feires på lørdager og at alminnelige bestemmelsers punkt 8 oppdateres slik at de blir tydeligere på punktet om alternative tekster.

Inneledende rubrikker

De inneledende rubrikkene til konfirmasjonsgudstjenesten angir noen ramme for gudstjenesten, blant annet det nevnte punktet om at gudstjenesten feieres på søn- eller helligdager eller lørdager.

En rubrikk sier at denne gudstjenesten følger lokal grunnordning. Dette står også i alminnelige bestemmelsers punkt 8. I tråd med ønsket om å skjære ned på informasjon som gis flere ganger, kan det vurderes om denne rubrikken kan strykes.

En rubrikk sier at den liturgiske fargen er hvit. Det ble kommentert i Kirkerådet at det flere steder benyttes kirkeårets farger, og at det ønskes opprettholdt. I Retningslinjer for bruk av liturgiske farger, som ble fastsatt av Kirkemøtet i 2010 (KM 10/10) og revidert av Kirkerådets sekretariat etter delegasjon av Kirkerådet (KR 09/11) heter det at de liturgiske fargene for konfirmasjon er «rødt eller hvitt eller kirkeårstidens farge». Å vedta foreslått rubrikk om at liturgisk farge er hvit vil dermed innebære at man må justere retningslinjene.

Biskopene bes ta stilling til de foreslåtte innledende rubrikkene til konfirmasjonsgudstjenesten.

Samlingsbønn

I liturgiforslaget er det lagt opp til at man kan bruke samlingsbønn med eget ledd for konfirmasjon, øvrige ferdig formulerte samlingsbønner, eller lokalt utformede varianter.

I Kirkerådets behandling av saken ble det fremmet forslag om å også la samlingsbønnen fra 2002 være et alternativ. Kirkerådet ønsket ikke å vedta konkrete endringer i liturgien, men oversendte dette forslaget til Bispemøtet for realitetsbehandling.

Samplingsbønnen fra 2002:

Herre, vår Gud, takk for konfirmasjonstiden. Takk for at du elsker oss og kjenner alt i våre liv. Gjør oss åpne for det du vil gi oss. Velsign denne dagen. Amen.

Biskopene bes ta stilling til forslaget om å inkludere samlingsbønnen fra 2002 som alternativ i ny konfirmasjonsliturgi.

Dagens bønn

Liturgiforslaget som ble sendt ut på høring hadde to forslag til dagens bønn. De møtte kritikk med ulike perspektiver, blant annet for diffust språk, omtalen av Gud som en kjærlig mor og far og at det er ønskelig med kun ett alternativ. Kirkerådet har derfor utarbeidet et nytt forslag til dagens bønn:

<i>L</i> Evige Gud, vi takker og lovpriser deg. Det er i deg vi lever, rører oss og er til. Vær vår styrke og hjelp gjennom livet, ved din Sønn Jesus Kristus, vår Herre, som med deg og Den hellige ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet til evighet.

Dette forslaget har ikke vært oppe til en teologisk vurdering av biskopene tidligere. Biskopene bes vurdere form og innhold på bønningen.

Tekstlesninger under konfirmasjonsgudstjenesten

Det var stor oppslutning om at det blir flere forslag til bibeltekster å velge mellom på konfirmasjonsgudstjenesten. På bakgrunn av innspill har det kommet noen endringer i forslaget Kirkerådet vedtok i september 2019:

- I første rekke er Luk 2,41-52 (Jesus som 12-åring i templet) erstattet med Mark 12,28-34 (de to budene). Bakgrunnen for endringen er tilbakemelding om at luksteksten brukes på lavere årstrinn i trosopplæringen, samt at markusteksten sammenfatter de to første lesetekstene.
- I tredje rekke er Joh 4,4-14 (kvinnen ved brønnen) erstattet med Joh 11,17-29 (Martas bekjennelse). Bakgrunnen for endringen er tilbakemelding om at det er problematisk å bruke en tekst der en kvinne er assosiert med seksuell umoral. Endringen sikrer et kvinneperspektiv. I tillegg til dette kvinneperspektivet må også nevnes Martas henvendelse videre til Maria, og hennes rolle som forbilde for oss.

- I femte rekke er Salme 100 (Rop med jubel for Herren) erstattet med Salme 25,4-5 (Herre, lær meg å kjenne dine veier). Bakgrunnen for dette er å få en bedre motivmessig sammenheng mellom lesetekstene. Epistelteksten er endret fra 1. Kor 12,4-6.12-14 til 1. Kor 12,12-22.
- I sjette rekke er versene i Salme 139 strammet inn til kun å være vers 1-6, og Lukas 15,1-10 har kommet inn som et alternativ for å styrke kvinneperspektivet.

De foreslåtte endringene fører til at tekster til konfirmasjonsgudstjenesten vil se slik ut:

GT: Salme 71, 1-6 (Gud er min tilflukt)

Epistel: 1. Joh 4, 7-12 (elske hverandre, ha kjærlighet)

Evangelium: Mark 12, 28-34 (de to første budene)

GT: Salme 23 (hyrden)

Epistel: Gal. 5, 13-14 (kalt til frihet, elske ...)

Evangelium: Luk 24, 13-16. 28-35 (Emmausvandrerne)

GT: Salme 8 (Skaperen og det skapte)

Epistel: 1. Kor. 13, 7-13 (tro, håp og kjærlighet)

Evangelium: Joh 11, 17-29 (Martas bekjennelse)

GT: Jer. 29, 11-14a (til første punktum) (løfte om fremtid og håp)

Epistel: Ef. 3, 14-21 (styrke og innsikt)

Evangelium: Matt. 6, 25-31. 33 (kroppen og bekymring)

GT: Salme 25, 4-5 (Herre, lær meg kjenne dine veier)

Epistel: 1. Kor. 12, 12 - 22 (én kropp og mange lemmer)

Evangelium: Joh. 14, 1-7 (bli ikke grepet av angst! – tro!)

GT: Salme 139, 1-6 (Herren som vet og kjenner)

Epistel: Ef. 2, 8-10 (av nåde er dere frelst)

Evangelium: Luk 15, 1 – 10 (sauen og mynten som ble funnet) – eller Luk 15,11-24 (sønnen som kom hjem).

Utover endringene i tekstene som kan brukes, foreslår Kirkerådet også å endre rubrikken i tilknytning til tekstene slik at det blir tydelig at man primært velger tekster fra det foreslåtte tekstutvalget, men at kirkeårets tekster, og andre tekster brukt i konfirmasjonstiden, også kan benyttes.

Til rubrikkene kom det forslag under Kirkerådets behandling av saken om å endre ordlyden på rubrikken under II Ordet til «Det leses en eller to lesetekster i tillegg til evangelieteksten. Tekstene hentes i hovedsak fra tekstutvalg for konfirmasjonsgudstjeneste. Kirkeårets tekster kan også benyttes»

Videre kan det også vurderes, i tråd med ønsket om å stramme inn ordlyden i rubrikkene, om rubrikken under pkt 12 Evangelium kan kortes ned noe. Dette gjelder spesielt henvisning til øvrige gudstjenestelige ressurser og omtale av hallelujaomkvad. Ettersom gudstjenesten skal følge lokal grunnordning, vil dette være avgjort der.

Biskopene bes ta stilling til de bibelske tekstene som er foreslått anbefalt til bruk i konfirmasjonsgudstjenesten, og om ordlyden i rubrikkene.

Påminnelse om dåpen og symbolhandling

På bakgrunn av kritikk tas den foreslåtte symbolhandling alt B, «Jeg tilhører Jesus Kristus», ut av Kirkerådets liturgiforslag. Det vil dermed bli kun stående ett utskrevet alternativ for dåpspåminnelse, men det åpnes fremdeles for at «andre symbolhandlinger i tråd med lokale tradisjoner kan alternativt benyttes»

Høringsinstansene var positive til bruk av symbolhandlinger, men det er per nå ikke inkludert utskrevne forslag til hva dette kan bestå av, utover at liturgen «*kan dyppe hånden i vannet, løfte opp og la vannet renne hørbart og synlig ned i fonten*».

Dåpspåminnelsen som står i forslaget er en videreføring av den påminnelsen som er i gjeldende liturgi.

Kirkerådet kommenterte at rubrikken i forkant av dåpspåminnelsen kan oppfattes som for detaljrik. De foreslo derfor å kutte setningen «*Her kan liturgen dyppe hånden i vannet, løfte opp og la vannet renne hørbart og synlig ned i fonten.*»

Biskopene bes ta stilling til leddet og rubrikkene til dåpspåminnelse i foreslått liturgi.

Plassering av kunngjøringer og syndsbekjennelse

Kirkerådet foreslår å flytte kunngjøringer fra å være eget ledd 16 til å inngå i ledd 19, Menighetens takkoffer, ettersom kunngjøringene kan oppleves som et brudd i konfirmasjonsritualet.

Syndsbekjennelsen plasseres som i hovedgudstjenesten, som ledd 5, eller før ledd 15, Påminnelse om dåpen.

Biskopene bes ta stilling til plassering av kunngjøringer i konfirmasjonsgudstjenesten.

Felles forbønn for konfirmantene

I forslaget til konfirmasjonsliturgi som var sendt ut på høring, var det tre alternativer til formulert bønn for konfirmantene. Etter tilbakemelding, foreslås det nå å ha én formulert bønn, men at det fortsatt er mulig med lokalt utformede bønnen.

Det forslaget som nå foreligger har tatt sitt utgangspunkt i høringsdokumentets forbønn alternativ A.

Forslag i høringsdokumentet	Gjeldende forslag
<p>Menighetssvaret følger lokal grunnordning.</p> <p>L Kjære menighet, la oss takke og be for våre konfirmanter.</p> <p>Enten A</p> <p>L/ML Kjære Gud, vi takker deg for konfirmantene. De er dyrebare i dine øyne. La dem hente kraft i kirkens rom. Vis dem at du er å finne i ditt Ord, i bønningen og nattverden. Styrk dem i tro, håp og kjærlighet. Bevar dem og gi dem visdom og kraft i gode og vanskelige stunder. Du har i dåpen gitt ditt løfte om å være med dem alle dager. La dem vandre i ditt lys og nå det evige mål i ditt rike.</p> <p>M Menighetssvar</p>	<p>Menighetssvaret følger lokal grunnordning.</p> <p>L Kjære menighet La oss takke og be for våre konfirmanter. Alternativ til lokalt utformede bønnen:</p> <p>L/ML Kjære Gud, vi takker deg for konfirmantene. Du har i dåpen gitt løfte om å være med dem alle dager. Møt dem i ditt Ord, i bønningen og nattverden. La dem vandre i ditt lys og nå det evige mål i ditt rike. Gud, vi ber:</p> <p>M Menighetssvar</p> <p>L/ML Vi takker deg for denne dagen. Vi ber for konfirmantenes familier og for alle som står konfirmantene nær. Gud, vi ber:</p> <p>M Menighetssvar L/ML Evt.: Vi ber for... (aktuelle bønneemner i lokalt, nasjonalt eller globalt perspektiv)</p>

I Kirkerådets behandling av saken (KR 51/19) ble rubrikken «Også sykdom, sorg og andre bønneemner som angår én eller flere av konfirmantene, kan nevnes når det er avtalt med vedkommende» vurdert som lite hensiktsmessig, uten at Kirkerådet konkluderte på om den skal beholdes eller strykes, men ønsket at Bispemøtet skulle ta stilling til den.

Dette forslaget har ikke vært oppe til en teologisk vurdering av biskopene tidligere. Biskopene bes vurdere form og innhold på bønnen, og om rubrikken om sykdom skal beholdes, endres eller strykes.

Forbønnshandling, korstegning og symbolhandlinger

I rubrikkene til forbønn for den enkelte konfirmant heter det at «*Bønnene avsluttes med «Velsign og bevar henne/ham, i Jesu Kristi navn».* Under disse ordene tegnes det et korstegn over konfirmanten.». Kirkerådet ønsket å stramme inn rubrikkene, og ettersom denne informasjonen er tydelig i de formulerte bønnene, kan dette være aktuelt å stryke.

I høringsforslaget var det lagt opp til en bestemt struktur for bønnen for den enkelte konfirmant:

- Tiltale til Gud
- Takk for konfirmanten
- Dåpsaktualisering
- Bønn om Åndens hjelp og styrke
- Velsignelse

Det var stor oppslutning om å legge inn velsignelse med korstegning i hver bønn, men utover dette var det mange innvendinger mot bønnene og oppbygningen. Det ble blant annet innvendt at bønnene ble for omfangsrike og at rammeverket stengte for innhold og budskap. Språket ble for repeterende og konstruert.

På bakgrunn av de innspillene har Kirkerådets sekretariat utarbeidet nye forslag til bønner. Disse har biskopene ikke tatt stilling til tidligere. I høringsforslaget var det 21 bønner (10 nye, samt 11 justerte bønner fra 2002). I forslaget som nå foreligger er antallet bønner nedjustert til 16.

1 Livets Gud, vi ber deg for *NN*. Hjelp *henne/ham* til å leve i tillit og tro på din kjærlighet. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

2 Trofaste Gud, vi ber deg for *NN*. Styrk *henne/ham* til en sann tro ved din hellige Ånd. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

3 Treenige Gud, vi ber deg for *NN*. Du har kalt *henne/ham* til fellesskap med deg. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

4 Gode Gud, vi ber deg for *NN*. Vær *hennes/hans* støtte og tilflukt gjennom livet. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

5 Treenige Gud, vi ber deg for *NN*. I dåpen ble *hun/han* tatt inn i fellesskapet med deg og alle som tror. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

6 Kjærlighetens Gud, vi ber deg for *NN*. Du har kalt *henne/ham* til et liv i tro, håp og kjærlighet. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

7 Gud, vår skaper, vi ber deg for *NN*. Styrk *henne/ham* med din hellige Ånd og vis *henne/ham* dine veier. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

8 Trofaste Gud, vi ber deg for NN. I dåpen ble *hun/han* kalt til et liv i tro. Styrk *henne/ham* ved din hellige Ånd. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

9 Evige Gud, vi ber deg for NN. La *henne/ham* vandre i ditt lys og leve omsluttet av din kjærlighet. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

10 Barmhjertige Gud, vi ber deg for NN. Styrk *henne/ham* ved Den hellige ånd og vær med *henne/ham* i alle livets dager. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

11 Håpets Gud, vi ber deg for NN. Vis *henne/ham* det håpet *hun/han* har i deg. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

12 Himmelske Far, vi ber deg for NN. Du kalte *henne/ham* i dåpen til liv og vekst i Kristus. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

13 Håpets Gud, vi takker deg for NN. La *henne/ham* leve i ditt lys og nå det evige mål hos deg. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

14 Nådige Gud, vi ber deg for NN. Vær *hennes/hans* styrke og hjelp, nå og alle dager. Velsign og bevar *henne/ham* (✠) i Jesu Kristi navn.

15 Barmhjertige Gud, vi ber deg for NN. I dåpen ble *hun/han* båret til deg og fikk del i håpet om det evige liv. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

16 Trofaste Gud, vi ber deg for NN. Vær nær *henne/ham* med din nåde og kraft. Velsign og bevar *henne/ham*, (✠) i Jesu Kristi navn.

På Kirkerådets behandling av liturgien kom det flere innspill til bønnene, som kan danne et grunnlag for Bispemøtets gjennomgang:

Det ble kommentert at ettersom «*velsign og bevar henne/ham i Jesu Kristi navn*» går igjen i hver bønn, vil det være ordene som får tyngdepunkt. Det kan gi en forskyvning fra en hovedvekt fra forbønn til velsigneshandling. Kirkerådet var positive til formuleringen, men usikkerhet knyttet til om *velsign og bevar* kan oppleves som noe tungt og arkaisk, særlig på nynorsk hvor det da vil hete *signa og vara*. Det ble derfor tatt til orde for å stryke ordet *bevare/vara*, slik at formuleringen i hver enkelt bønn blir «*Velsign henne/ham i Jesu Kristi navn*».

Videre ble bønn 5 og 15 særlig problematisert ettersom det midterste leddet i disse bønnene kun er beskrivende for noe som har skjedd og ikke en bønn om noe for fremtiden. Dette aktualiserer spenningen mellom å ha et knapt og direkte bønnespråk, samtidig som man skal formidle mye i slike bøtter. Bønnene som var sendt ut på høring var mer fylldige enn de som nå foreligger. Et eksempel på bønn som ble sendt ut på høring:

Livets Gud, vi takker deg for NN. Hun/han ble forenet med deg i dåpen. Styrk NN med din hellige Ånd. Hjelp *henne/ham* til å leve i tillit og tro på din kjærlighet. Velsign og bevar *henne/ham*, i Jesu Kristi navn.

Slik det er nevnt ovenfor fulgte disse bønnene et bestemt skjema, som ivaretok flere anliggender som ble kommentert av Kirkerådet. Blant annet ble takkeelementet etterlyst i de reviderte bønnene etter høringsprosessen. Begrunnelsen for å ta ut «*takk*» fra bønn for den enkelte konfirmant var at flere høringsinstanser problematiserte at disse bønnene ble innledet med dette og ikke et tydeligere forbønns-språk. Andre bønne i gudstjensten, særlig Dagens bønn, inneholder et særlig takkeperspektiv.

I et arbeid med å vurdere forslaget til bøtter for den enkelte konfirmant kan det være nyttig å se til bønnene som ble sendt ut på høring for en vurdering av styrker og svakheter ved alle forslagene.

Forslag til nye bønner for den enkelte konfirmant har ikke vært oppe til en teologisk vurdering av biskopene tidligere. Biskopene bes vurdere form og innhold på bønnene, samt rubrikkene til dette leddet.

Hilsen ved gudstjenestens avslutning

I høringsforslaget var muligheten for å ha en hilsen til konfirmantene før sluttsalme og velsignelse tatt ut. Begrunnelsen var at dette kunne bli fanget opp i inngangsort eller preken, og at slike hilsener til slutt kunne være et brudd med den liturgiske helheten i gudstjenesten. Gjennom høringen ble det tydelig at et stort flertall ønsker å beholde muligheten for å ha en personlig hilsen mot slutten av gudstjenesten, og dette er derfor tatt inn igjen i det forslaget som nå ligger til behandling.

På Kirkerådets møte ble det stilt spørsmål ved om det bør gis noen føringer for hva en slik hilsen bør inneholde.

I den tidligere konfirmasjonsliturgien var det skrevet ut et forslag til kort hilsen som kunne brukes:

Kjære menighet.

Sammen har vi bedt for konfirmantene. La oss sammen hjelpe dem så de kan leve i den kristne forsakelse og tro, og modnes til tjeneste for Gud og nesten. La oss oppmuntre hverandre til å bruke Guds ord og Herrens nattverd og gå den vei som fører til livet.

Dere konfirmanter vil fortsatt være omsluttet av menighetens forbønn. Gud er trofast og hans kjærlighet uten grenser. Også i tider med likegyldighet, nederlag og tvil vil Gud være dere nær og kalle dere til samfunn med seg. Hold dere nær til ham. Da vil han, som begynte en god gjerning i dere, fullføre den – helt til Jesu Kristi dag.

Som et mulig alternativ for avslutningshilsen kan også nevnes preses' avslutning i konfirmasjonen til prinsesse Ingrid Alexandra:

Kristus har kalt oss til å leve i troen på hans oppstandelse og være hans vitner i verden. Bli i hans kjærlighet og i fellesskapet med alle som tror på ham. La oss alltid be for hverandre, og sammen med Kristus gå fremtiden i møte.

Biskopene bes vurdere og ta stilling til personlig hilsen til konfirmantene i konfirmasjonsgudstjenesten.

C. Almennelige bestemmelser

Kirkerådet skriver i sin vurdering etter gjennomgangen av høringsrunden at de er tilbakeholden med store endringer i almennelige bestemmelser i påvente av Bispemøtets utredning om konfirmasjonsteologi. Det er allikevel foretatt visse justeringer. Begrunnelsen for disse endringene er redegjort for i Kirkerådets høringsoppsummering. Men for å gi biskopene en bedre oversikt presenteres her forslaget som nå foreligger til almennelige bestemmelser ved siden av det som ble sendt ut på høring og det som er gjeldende ordning fra 1992 for å bedre kunne sammenligne de ulike variantene og se endringene opp mot hva som har blitt foreslått tidligere.

Forslag til behandling	Forslag sendt ut på høring	Gjeldende ordning
1. Kirken inviterer til dåp fordi Jesu ord i Matt 28, 18-20 gir en klar oppfordring til å døpe og undervise i troen: <i>«Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og</i>	1. Kirken inviterer til dåp fordi Jesu ord i Matt 28, 18-20 gir en klar oppfordring til å døpe og undervise i troen: <i>«Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med</i>	1. Kirkens Herre har sagt: «Meg er gitt all makt i himmel og på jord. Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, i det dere døper dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dagen inntil verdens ende.» (Matt 28,18-20). Kirken har derfor et ansvar for alle

<p><i>se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt 28, 18-20).</i></p>	<p><i>dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt 28, 18-20).</i></p>	<p>sine døpte lemmer gjennom hele deres liv.</p>
<p>2. I samsvar med dette oppdraget døper kirken barn som bringes til dåpen av sine foreldre/ foresatte, og unge og voksne som selv ønsker å bli døpt. Dåp av barn skjer i forventning om at de får delta i trosopplæring i hjem og kirke og tar del i kirkens ordning for konfirmasjon. Ved dåpshandlingen fremsier menigheten den kristne forsakelse og tro. Dette gjøres også i den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten.</p>	<p>2. I samsvar med dette oppdraget døper kirken barn som bringes til dåpen av sine foreldre/ foresatte, og unge og voksne som selv ønsker å bli døpt. Dåp av barn skjer i forventning om at de får delta i trosopplæring i hjem og kirke og tar del i kirkens ordning for konfirmasjon. Ved dåpshandlingen fremsier menigheten den kristne forsakelse og tro. Dette gjøres også i den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten.</p>	<p>2. I samsvar med oppdraget fra kirkens Herre døper kirken barna når de som bringer dem til dåpen, vil at barna skal døpes og oppdras i den kristne forsakelse og tro. I henhold til dette venter kirken at alle som er døpt som barn, blir ført inn i kirkens dåpsopplæring og tar del i den fastsatte ordning for konfirmasjonstiden.</p>
<p>3. Konfirmasjonstiden er åpen for både døpte og udøpte. For dem som ikke er døpt, ønsker kirken i konfirmasjonstiden å veilede den enkelte om tro og dåp i en prosess frem mot et selvstendig valg. For å delta i den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten må dåp finne sted før denne. Dåp under konfirmasjonstiden tilbys som handling integrert i en av menighetens gudstjenester eller i egen dåpsgudstjeneste.</p> <p>4. Invitasjon til konfirmasjon gjelder alle, uavhengig av funksjonsevne. Kirkeloven fastslår i kap 1 § 14 g at Kirkelig fellesråd er ansvarlig for anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring.</p> <p>5. Målet for konfirmasjonstiden er å vekke og styrke troens liv som gis i dåpen, slik at de unge kan leve sitt liv i forsakelse og tro, tilbedelse og tjeneste som Jesu Kristi disipler i hjem, menighet og samfunn. Konfirmasjonstiden er en del av kirkens katekumenat og skal gi en helhetlig oversikt over og et møte med troens innholds-, praksis- og</p>	<p>3. Konfirmasjonstiden er åpen for både døpte og udøpte. For dem som ikke er døpt, ønsker kirken i konfirmasjonstiden å veilede den enkelte i en prosess til et selvstendig valg i forhold til tro og dåp. Veiledning om nattverden inngår i konfirmasjonsundervisningen både for døpte og udøpte. For å delta i den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten må dåp finne sted før denne. Dåp under konfirmasjonstiden tilbys som handling integrert i en av menighetens gudstjenester eller i egen dåpsgudstjeneste.</p> <p>10. Invitasjon til konfirmasjon gjelder alle døpte, uavhengig av funksjonsnivå. Kirkeloven fastslår i kap 1 § 14 g at Kirkelig fellesråd er ansvarlig for anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring</p> <p>4. Målet for konfirmasjonstiden er å vekke og styrke troens liv som gis i dåpen, slik at de unge kan leve sitt liv i forsakelse og tro, tilbedelse og tjeneste som Jesu Kristi disipler i hjem, menighet og samfunn. Konfirmasjonstiden skal gi en helhetlig oversikt over og et møte med troens innholds-, praksis- og fellesskapsdimensjoner i dialog</p>	<p>3. Opplæringen i konfirmasjonstiden er en viktig del av kirkens arbeid med å oppfylle sitt ansvar for dem som er døpt: Kirken vil be for de unge, undervise dem og hjelpe dem til å leve som kristne i forsakelse og tro, tilbedelse og tjeneste.</p> <p>4. Unge som ikke er døpt, kan ta del i programmet for konfirmasjonstiden. Men dersom de ønsker å delta fullt ut i den avsluttende konfirmasjonsgudstjeneste, må dåp finne sted før denne.</p>

felleskapsdimensjoner i dialog med konfirmantens livsspørsmål.	med konfirmantens livsspørsmål.	
6. Konfirmasjonstiden er en læretid i menighetens fellesskap, og er en viktig del av kirkens arbeid med å oppfylle sitt ansvar for dem som er døpt. Kirken vil be for de unge, undervise dem og hjelpe dem til å leve som kristne i forsakelse og tro, tilbedelse og tjeneste. Ved at konfirmantene nevnes særskilt under forbønnen i hovedgudstjenestene er de omsluttet av menighetens forbønn gjennom hele konfirmasjonstiden.	5. Konfirmasjonstiden er en læretid, som er en viktig del av kirkens arbeid med å oppfylle sitt ansvar for dem som er døpt. Konfirmasjonstidens innhold har som formål å bidra til en systematisk og sammenhengende trosopplæring.	
	6. Konfirmasjonstiden skal integreres i den lokale planen for trosopplæring. Deltakelse i menighetens liv er en vesentlig del av konfirmantforberedelsen.	5. Deltagelse i menighetens gudstjenester er en vesentlig del av konfirmantforberedelsen.
		6. Døpte konfirmanter som ikke allerede deltar i nattverden, kan få adgang til dette når de er undervist om sakramentet eller har fått en sjelesørgerisk veiledning om det.
	7. Gudstjenesten har en sentral plass i konfirmasjonstiden. Ved at konfirmantene nevnes særskilt under forbønnen i hovedgudstjenestene er de omsluttet av menighetens forbønn gjennom hele konfirmasjonstiden.	7. Menigheten har medansvar for de unge i konfirmasjonstiden. Konfirmantene tas derfor med i forbønnen i høymessen.
		8. Den spesielle «bønn for konfirmanter» (side 75) bør brukes også i andre gudstjenester og samvær med de unge, da eventuelt uten menighetssvarene.
7. Deltakelse i menighetens gudstjenester er en vesentlig del av konfirmantforberedelsen. Konfirmantene skal delta på minimum åtte gudstjenester i konfirmasjonstiden. De særskilte gudstjenestene knyttet til konfirmasjonstiden er gudstjeneste med presentasjon, samtalegudstjeneste og konfirmasjonsgudstjeneste med forbønn og velsignelse av den enkelte	8. Konfirmantene skal delta på minimum åtte gudstjenester i konfirmasjonstiden. De særskilte gudstjenestene knyttet til konfirmasjonstiden er gudstjeneste med presentasjon, samtalegudstjeneste(r) og konfirmasjonsgudstjeneste med forbønn for den enkelte konfirmant. Konfirmantene bør møte ulike former for gudstjeneste, samtidig som gjenkjennelse og lokalt særpreg ivaretas. Valg av salmer i	9. I konfirmasjonstiden er det følgende spesielle gudstjenester: Gudstjeneste med presentasjon, gudstjeneste med samtale og konfirmasjonsgudstjeneste med forbønn for den enkelte. Hvis det er mange konfirmanter, bør det holdes flere gudstjenester. Avgjørelse om hvorvidt det skal holdes flere konfirmasjonsgudstjenester med forbønn, treffes i samråd med biskopen.

<p>konfirmant. Konfirmantene bør møte ulike former for gudstjeneste, samtidig som gjenkjennelse og lokalt særpreg ivaretas. Valg av salmer i konfirmasjonstiden bør inneholde et utvalg som representerer kirkens felleseie.</p>	<p>konfirmasjonstiden bør inneholde et utvalg som representerer kirkens felleseie.</p>	<p>10. Ved disse spesielle gudstjenester i konfirmasjonstiden kan det nyttes en eller to sanger / salmer utenom de autoriserte. Teksten skal godkjennes av liturgen og melodien av liturgen og tjenestegjørende organist.</p>
<p>8. Ved konfirmasjonstidens gudstjenester benyttes i hovedsak kirkeårets tekster. Ved den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten brukes i hovedsak særskilte tekster for konfirmasjon. Arbeidet med gudstjenestene tilpasses den enkelte menighets lokale grunnordning for hovedgudstjeneste.</p>	<p>9. Ved gudstjenester særlig tilrettelagt for konfirmantene, slik som presentasjons,- samtale – og konfirmasjonsgudstjenesten benyttes i hovedsak kirkeårets tekster. Arbeidet med gudstjenestene tilpasses den enkelte menighets lokale grunnordning for hovedgudstjeneste. Innslag av aktualiserende, dramatiserende og aktiviserende art kan benyttes i gudstjenestene, så sant disse integreres i og samsvarer med menighetens lokale grunnordning for hovedgudstjenesten.</p>	<p>11. Eventuelle innslag av aktualiserende, dramatiserende og aktiviserende art kan også benyttes ved de spesielle gudstjenestene i konfirmasjonstiden. Disse skal tjene forkynnelsen av Guds ord må nøye samordnes med innholdet i prekenen.</p>
<p>9. Den liturgiske tjeneste bør så langt det er mulig fordeles mellom prest, kateket og/eller andre som har spesielt ansvar for konfirmantopplæringen.</p>	<p>11. Presentasjons- og konfirmasjonsgudstjenesten følger menighetens vedtatte grunnordning for hovedgudstjeneste. Den liturgiske tjeneste bør så langt det er mulig fordeles mellom prest, kateket og medliturger.</p>	
<p>10. Disse alminnelige bestemmelsene erstatter bestemmelsene i Gudstjenesteboken fra 1992. Man kan søke biskopen om samtykke til å benytte eldre liturgier (1920, 1992).</p>	<p>12. Disse alminnelige bestemmelsene erstatter bestemmelsene i Gudstjenesteboken fra 1992. Man kan søke biskopen om samtykke til å benytte eldre liturgier (1920, 1992).</p>	
		<p>12. Ved høymesse bærer liturgen stola i kirkeårets farge. Ved særskilte gudstjenester utenom høymesse bærer liturgen stola i hvitt eller i kirkeårstidens farge.</p>

I oversendelsen fra Kirkerådet pekes det på tre ønskede endringsforslag til alminnelige bestemmelser. I eget notat skriver saksordføreren for saken at han

- Foreslår å stryke ordet 'klar' i punkt 1 (Matt. 28, 18-20 gir en /klar/ oppfordring)
- Foreslår stryke følgende ord i punkt 3: "i en prosess frem mot et selvstendig valg".
- Foreslår å stryke punkt 9, dette ivaretas jo i selve liturgien. (Står i liturgien, jfr. Liturgisk farge, som også er tatt ut fra alminnelige bestemmelser og står nå i rubrikk i liturgien.)

Biskopene bes vurdere og ta stilling til alminnelige bestemmelser til liturgi for konfirmasjonstidens gudstjenester.